

Overige thema's (posters)

P-01

Verspreiding van innovaties via de AOC's

P. Vlaming

Clusius College, Blauwe Berg 3, 1625 NT Hoorn

AOC's zijn de opleidingscentra voor ondernemers en werknemers in de groene sector (van agrarische sector tot groenvoorziening).

AOC's verzorgen de cursussen die leiden tot het verkrijgen van de gewasbeschermingslicenties.

AOC's verzorgen licentieverlengingsbijeenkomsten. Doel van deze bijeenkomsten is om de deelnemers op de hoogte brengen van de nieuwste methoden en inzichten op het gebied van gewasbescherming. Licenties moeten elke vijf jaar verlengd worden.

AOC's organiseren ook andere cursussen waarin aspecten van de gewasbescherming een rol spelen (onder andere over biologische teelt).

Via deze activiteiten komt het overgrote deel van de toepassers van gewasbeschermingsmiddelen met enige regelmaat op het AOC.

Dit biedt een unieke mogelijkheid voor het onderzoek om nieuwe inzichten en vindingen direct door te spelen naar de sector. Het is dus van belang dat onderzoekers de weg naar de AOC's kunnen vinden. Dit kan centraal via de AOC-raad (0318-648900, info@aocraad.nl, www.aocraad.nl).

P-02

Toepassing van geïntegreerde gewasbescherming in de boomkwekerij

A.J. van Kuik en S. Böhne

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving Sector Bomen, Postbus 118, 2770 AC Boskoop

Geïntegreerde teelt op gecertificeerde bedrijven heeft de toekomst. Dat is de kern van Zicht op gezonde teelt, het gewasbeschermingsbeleid vanaf 2001. Gewasbescherming wordt een integraal onderdeel van de bedrijfsvoering. Geïntegreerde teelt vraagt van telers een planmatige en doordachte bedrijfsvoering, waarbij

voortdurend gebruik moet worden gemaakt van de laatste kennis om op een zo maatschappelijk verantwoord mogelijke manier te produceren.

Samen met de Nederlandse Bond van Boomkwekers werkt het PPO Sector Bomen aan het verbreden van de kennis en ervaring op dit punt. De komende drie jaar zullen onderzoek, leveranciers van natuurlijke vijanden, voorlichtingsdiensten en toeleveringsbedrijven nauw samenwerken om deze vorm van gewasbescherming nader uit te bouwen.

PPO Sector Bomen heeft hierin een centrale rol. Zoals het opzetten van een kennis databank op het gebied van geïntegreerde gewasbescherming, het instellen van een helpdesk, het geven van cursussen en het maken van gewasbeschermingsplannen. Voor de knelpunten worden onderzoeksvragen opgesteld. Deze vragen moeten door onderzoek worden opgelost. Hieruit ontstaat nieuwe kennis die vervolgens wordt geïntroduceerd door het bijstellen van het gewasbeschermingsplan. Dit alles moet resulteren in een vermindering van de afhankelijkheid van bestrijdingsmiddelen.

Doel van het project is om binnen enkele jaren deze bestrijdingsstrategie operabel te hebben voor een brede laag binnen de gehele boomkwekerijsector.

Het onderzoek wordt gefinancierd door het Productschap Tuinbouw.

P-03

Kennisdoorstroom van onderzoek naar onderwijs en praktijk

T. Lans, R. Wesselink¹ en P. Vlaming²

¹Wageningen Universiteit en Researchcentrum, Leerstoelgroep Onderwijskunde, Postbus 8130 6700 EW Wageningen
²Clusius College, Blauwe Berg 3, 1625 NT Hoorn

Onderzoekers genereren veel kennis, zo ook de onderzoekers op het gebied van de gewasbescherming. Dit is dan ook hun hoofdtaak. Na het genereren van de kennis is het de bedoeling dat deze kennis in de praktijk wordt toegepast. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren door het toepassen van deze kennis in de (verplichte) gewasbeschermingscursussen die door AOC's of IPC's gegeven worden voor het bedrijfsleven. De doorstroom van kennis gebeurt echter (nog) te weinig. AOC's beschikken over te weinig wegen en middelen om recent ontwikkelde kennis te achterhalen en dit in hun onderwijs toe te passen. Als de kennis al beschikbaar is, dan is de-

POSTERS

ze vaak nog niet direct geschikt voor toepassing in het onderwijs. Er is een vertaalslag nodig. Deze vertaalslag houdt onder andere in het omzetten van de kennis naar een begrijpelijk en leesbaar niveau. Wetenschappelijke teksten moeten vaak worden herschreven in toepasbare en kleinere eenheden van informatie. Daarnaast spelen leermogelijkheden, -belemmeringen en -condities van de doelgroep van ondernemers en werknemers een belangrijke rol als het gaat om het inwinnen van informatie. De meeste ondernemers en werknemers willen graag via informele leeringangen aan hun kennis komen, zoals via vertegenwoordigers, studyclubs of collegae. Op deze en andere manieren van kennisoverdracht wordt tijdens de presentatie ingegaan.

P-04 De ontwikkeling van het verbruik van gewasbeschermingsmiddelen gedurende de MJPG-periode

P. Jellema

Afdeling Fytofarmacie
Plantenziektenkundige Dienst, Postbus 9102,
6700 HC Wageningen

Door de Plantenziektenkundige Dienst getoetst of de verbruiks-reductiedoelstelling van het MJPG gehaald is. Daarnaast is bij de belangrijkste toepassingsgebieden

onderzocht welke voor het verbruik relevante ontwikkelingen zich hebben voorgedaan.

Relevante ontwikkelingen:

Grondontsmetting

In de akkerbouw is het gebruik van grondontsmettingsmiddelen sterk afgenomen. De in 1993 gestarte Regulering Grondontsmettingsmiddelen is hiervan niet de enige reden.

De grondontsmetting in glasteelten is vrijwel volledig verdwenen. Bij de tuinbouwmatige vollegrondsteelten heeft zich in de negentiger jaren geen structurele afname voorgedaan.

Herbiciden en loofdodingsmiddelen

De verbruiksafname is deels te verklaren door meer niet-chemische onkruidbestrijding, door verbeterde methoden zoals lage doseringssystemen en betere toepassingstechnieken.

Insecticiden, fungiciden en overige middelen

Een drietal schimmelziektes (m.n. Phytophthora in aardappel) is verantwoordelijk voor het leeuwendeel van de fungicideninzet. Ondanks alle inspanningen is geen sprake van een afname. Het insecticidenverbruik daalt wel. In met name de vruchtgroenten onder glas en appel en peer is geïntegreerde bestrijding van insecten en mijten gemeengoed geworden.

Conclusies met betrekking tot het halen van de doelstellingen

Middelengroep	Taakstelling	Bereikte reductie verbruik	
		2000	1998-2000
Grondontsmettingsmiddelen	68%	86%	87%
Herbiciden en loofdodingsmiddelen	45%	33%	28%
Insecticiden, fungiciden en overige middelen	36%	3%	-4%
Alle middelen gezamenlijk	50%	52%	49%

POSTERS

P-05 Gewasbeschermingskennisbank

P. Oostelbos

Plantenziektenkundige Dienst, Afdeling Fytofarmacie,
Postbus 9102, 6700 HC Wageningen

De Gewasbeschermingskennisbank (GBK) is een databank met actuele, gewaarborgde, gestandaardiseerde en openbare gegevens over gewasbescherming in Nederland.

In de databank wordt een koppeling gelegd tussen alle in Nederland voorkomende gewassen en teelten, alle ziekten, plagen en onkruiden die daarop/daarin kunnen voorkomen, en alle daarvoor toegelaten gewasbeschermingsmiddelen. Het terrein beslaat de akkerbouw, tuinbouw, bosbouw, openbaar en particulier groen.

De belangrijkste bron voor deze gegevens vormen de toelatingsbeschikkingen van de gewasbeschermingsmiddelen die door het College voor de Toelating van Bestrijdingsmiddelen (CTB) worden uitgegeven. Hierdoor zijn de gegevens ook gewaarborgd en actueel.

De medewerkers van de Plantenziektenkundige Dienst zijn de belangrijkste gebruikers van de databank.

De bekende Gewasbeschermingsgids of Rode Gids wordt sinds 1996 samengesteld met de GBK als belangrijkste en rechtstreekse gegevensbron. De laatste editie, 2001, is in dit verband tot stand gekomen in samenwerking met Wageningen Pers.

In samenwerking met het voormalige Pudoc, thans Bibliotheek Wageningen UR, is een internetversie van de GBK ontwikkeld, die maandelijks vanuit de GBK wordt geactualiseerd.

Tot slot bestaat er de mogelijkheid om speciaal 'op maat' gemaakte overzichten (tegen betaling) te laten samenstellen voor eenieder die daarin is geïnteresseerd.

info: P. Oostelbos, Applicatiebeheerder Gewasbeschermingskennisbank, tel: 0317-496863
e-mail: p.f.j.oostelbos@pd.agro.nl

P-06 KNPV-werkgroep *Rhizoctonia solani*: expertise van laboratorium naar teler!

J.H.M. Schneider¹ en P.H.J.F. van den Boogert²

¹Instituut voor Rationele Suikerproductie (IRS), Postbus 32,
4600AA Bergen op Zoom

²Plant Research International, Postbus 16,
6700 AA, Wageningen

De bodemschimmel *Rhizoctonia solani* veroorzaakt schade in economisch rendabele gewassen zoals suikerbieten, lelie, tulp, aardappel, waspeen en schorseener. De betekenis van de gestage toename van schade in de afgelopen tien tot vijftien jaar wordt door de verschillende bedrijfssectoren afzonderlijk en de overheid onvoldoende erkent. *R. solani* is een complex van soorten, zogenaamde anastomosegroepen (AG). Vanwege het complexe karakter van de schimmel (33 AGs; pleks-gewijs optreden en schade-dynamica) en de brede waardplantenreeks, is een gewasoverschrijdende aanpak nodig, waarbij het onderzoek in de verschillende bedrijfssectoren en onderzoeksinstituten zoveel mogelijk op elkaar afgestemd dient te worden. De KNPV-werkgroep *Rhizoctonia solani* is het kennisplatform op het gebied van *R. solani* en heeft tot doel het uitwisselen en bevorderen van kennis en het afstemmen van onderzoek. Het bedrijfsleven en overheid worden tot actieve participatie uitgenodigd, zodat onderzoeksvraag en -kennis optimaal afgestemd kunnen worden. De werkgroep heeft een zogenaamd 'Masterplan *R. solani*' opgesteld met haar visie op een duurzame, gewasoverschrijdende beheersing van de schimmel. De werkgroep ziet identificatie, detectie, organisch stof, bodemgezondheid en zogenaamde 'beneficials' als sleutelfactoren voor een duurzame beheersing. Echter, alleen in combinatie met moderne moleculaire technieken zoals PCR en DNA-arrays leidt elke sleutelfactor afzonderlijk of in combinatie tot een duurzame beheersstrategie. Een succesvolle beheersstrategie omvat niet alleen al deze factoren, maar is afhankelijk van de interactieve koppeling tussen onderzoek, praktijk en financiers.

Buurma, J.S. Risicobeleving en risicomangement in de gewasbescherming

POSTERS